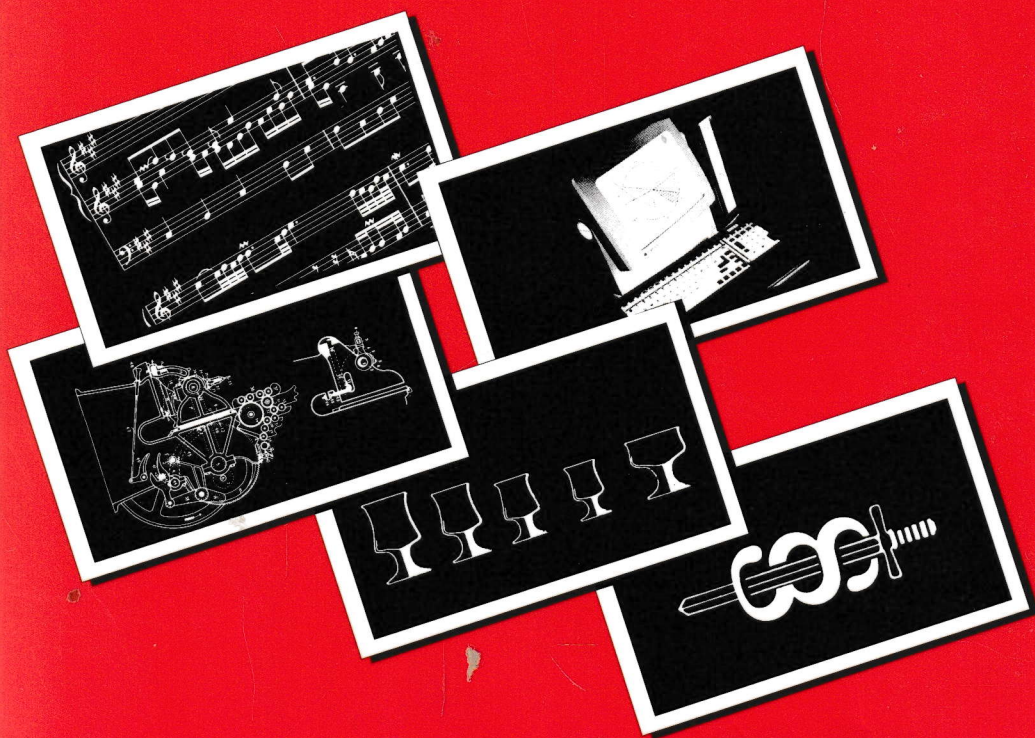

Jens Schovsbo
Morten Rosenmeier

Immaterielret

ophavsret · patentret
brugsmodelret · designret · varemærkeret

2. UDGAVE

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Jens Schovsbo & Morten Rosenmeier
Immaterielret

2. udgave, 1. oplag

© 2011 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag og forfatterne

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2011
ISBN 978-87-574-2285-6

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoeff.dk
www.djoeff-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	19
Kapitel I. Immaterialrettens udvikling og grundstruktur	21
<i>A. Retsområdets afgrænsning og terminologi</i>	21
<i>B. Immaterialrettens udvikling</i>	23
1. Immaterialrettens historie og forstadier	23
a. Urtiden	23
b. Privilegietiden	24
c. De første love	26
d. Industrialiseringen	28
2. Immaterialrettens almene begrundelse	29
a. Naturret (idealisme)	29
b. Utilitarisme	31
c. Samfundsøkonomi	32
d. Globalisering og særligt om udviklingslande	35
<i>C. Immaterialrettens samfundsmæssige afbalancering</i>	38
1. Udgangspunktet og de »indre« balancemekanismer	38
2. Konkurrenceret og yringsfrihed m.v.	40
<i>D. Rettighedsstrukturen</i>	43
<i>E. Det internationale samarbejde</i>	45
1. De globale konventioner	45
a. Generelle konventioner: TRIPS	46
b. Ophavsret: Bernerkonventionen m.v.	47
c. »Industrielle rettigheder«: Pariserkonventionen m.v.	50
2. EU m.v.	51
a. Generelt	51
b. Patentretten	52
c. Varemærkedirektivet og -forordningen	53
d. Harmonisering af ophavsretten	54
e. Designret	55
f. Andre, tværgående tiltag	55
3. Norden	55
<i>F. Immaterialrettens kilder</i>	56

Kapitel II. Ophavsret	59
<i>A. Retsgrundlaget</i>	59
1. Det nationale retsgrundlag	59
2. International ophavsret	60
<i>B. Retserhvervelsen</i>	62
<i>C. Beskyttelsens objekt</i>	62
1. Sondringen mellem værker og andre beskyttede produkter	62
2. Litterære og kunstneriske værker, jf. OPHL kap. I	63
a. Originalitetskravet	63
b. Værket skal være litterært eller kunstnerisk	67
c. Love, domme m.v. § 9	68
d. Halvlederprodukter	70
3. Mere om de enkelte værkstyper. Litterære værker	70
a. Sprogværker	70
b. Beskrivende værker. OPHL § 1, stk. 2	71
c. Edb-programmer. § 1, stk. 3	73
4. Kunstneriske værker	76
a. De egentlige kunstværker	76
i. Ren og anvendt kunst	76
ii. Billedkunst	77
iii. Brugskunst	79
iv. Bygningskunst	83
v. Fotografiske værker og billeder	84
vi. Bestilte portrætbilleder. § 60	87
b. Kunstneriske værker, der ikke er kunstværker	87
i. Musikkværker	87
ii. Sceneværker	88
iii. Filmværker. Tv-udsendelser og -formater	89
5. Visse værker, der både kan være litterære og kunstneriske	91
a. Kompilationer	92
b. Bearbejdelser	94
c. Ophavsretlig beskyttelse af varemærker?	94
6. Naboretlig beskyttelse. Ophavsretslovens kapitel V	95
a. Udøvende kunstneres fremførelse af litterære og kunstneriske værker. § 65	96
b. Lydoptagelser. § 66	96
c. Billedoptagelser. § 67	97
d. Radio- og fjernsynsudsendelser. § 69	97
e. Fotografiske billeder. § 70	97
f. Kataloger, tabeller, databaser m.v. § 71	98

g. Pressemeddelelser. § 72	103
h. Titelbeskyttelse. § 73	104
i. Særligt om folkløse	104
<i>D. Beskyttelsens subjekt</i>	105
1. Den oprindelige retsindehaver	105
2. Flere ophavsmænd. Medvirken	106
3. Rettens overførlighed	107
a. Aftaler om ophavsretsoverdragelser	107
b. Overdragelse ved arv	110
c. Kreditorforfølgning	111
4. Arbejdstageres ophavsret	112
a. Den almindelige regel	112
b. Særligt om edb-programmer. § 59	119
5. De ophavsretlige organisationer	120
a. Faglige organisationer	120
b. Forvaltningsorganisationer	121
<i>E. Beskyttelsens indhold</i>	123
1. Eneretsprincippet. § 2	123
a. Eksemplarframstillingsretten	123
b. Retten til tilgængeliggørelse for almenheden	124
i. Spredningsretten	125
ii. Visningsretten	125
iii. Offentlig fremførelse. Linking	126
iv. Offentligheds- og almenhedsbegrebet i § 2	129
v. Fornyet offentlig fremførelse	133
vi. Særligt om kabel-tv og satellittransmissioner	134
2. Den ideelle ret. § 3	135
a. Indledning	135
b. Faderskabsretten. § 3, stk. 1	136
c. Respektretten. § 3, stk. 2	138
d. De ideelle rettigheder er begrænset overdragelige. § 3, stk. 3	141
e. Evigtvarende droit moral-beskyttelse. § 75	141
3. Beskyttelsen efter OPHL kap. V	142
a. Udøvende kunstnere. § 65	142
b. Producentbeskyttelsen af lyd og billedoptagelser. §§ 66-67	143
c. Radio- og tv-udsendelser. § 69	144
d. Fotografiske billeder. § 70	144
e. Kompilationer. Kataloger, databaser m.v. § 71	144
f. Pressemeddelelser. § 72	146

<i>F. Krænkelsspørgsmålet</i>	146
1. Indledende bemærkninger	146
2. Kravet om en identitetsoplevelse	147
3. Der skal være sket efterligning	148
4. Der skal være overtaget beskyttet stof	149
6. Princippet om den manglende idébeskyttelse. Fortsættelser m.v.	150
7. Beskyttelsessfæren afhænger af originalitetsgraden	152
8. Krænkelse af de enkelte værkstyper	153
a. Sprogværker	153
b. Krænkelse af beskrivende værker, jf. OPHL § 1, stk. 2	155
c. Billedkunst m.v.	155
d. Brugskunst og bygningskunst	157
e. Bevissspørgsmål	160
<i>G. Indskrænkninger</i>	161
1. Alment om undtagelserne	161
a. Forskellige slags undtagelser	161
b. Undtagelserne skal fortolkes lidt restriktivt	162
c. Grundprincipper når man skal bruge en undtagelse	163
d. Grundregler vedr. tvangs- og aftalelicens	165
2. Nærmere om de enkelte undtagelser	167
a. Midlertidig digital eksemplarfremsstilling. § 11 a	167
b. Eksemplarfremsstilling til privat brug. § 12	170
i. Alment	170
ii. Bygnings- og kunstværker	172
iii. Edb-programmer og databaser	172
iv. Digital eksemplarfremsstilling af musik, film m.m.	172
v. Fremmed medhjælp og kopieringsudstyr. Stk. 4 og 5	174
c. Brug af værker i undervisningssammenhæng. § 13	175
d. § 14. Fotokopiering m.v. i organisationer m.v.	177
e. Optagelse af radio- og tv-udsendelser til brug på døgninstitutioner	178
f. Brug på arkiver, biblioteker og museer	178
g. Handicapvenlige eksemplarer. § 17	179
h. Undervisningsantologier og sangtekster beregnet til brug på møder. § 18	179
i. Konsumtion. §§ 19 og 20	180
i. Indledning. Konsumptionsprincippet indhold	180
ii. Konsumtion af spredningsretten	180
iii. Konsumtion af visningsretten	183

iv. Reglernes præceptivitet	183
v. Konsumtionens territoriale udstrækning	184
j. Offentlig fremførelse ved gratisarrangementer, gudstjenester og undervisning. § 21	187
k. Citat. § 22	188
l. Kunstcitat. § 23	191
m. Afbildning af kunstværker og bygningsværker. §§ 24 og 24 a ..	193
n. Gengivelse af dagsbegivenheder, hvor der indgår fremførelse/visning af værker	194
o. Gengivelse af værker i tv-uddrag. § 25 a	195
p. Offentlige forhandlinger, aktindsigt og arkivlovgivning, værker brugt i retssager m.v. §§ 26-28	195
q. Ændringer af bygninger og brugsgenstande. § 29	196
r. Brug af værker i radio og tv. §§ 30-35	197
s. Edb-programmer og databaser. §§ 36-37	198
t. Ulovbestemte undtagelser	199
i. De minimis non curat lex	199
ii. Ytringsfriheden som undtagelse	200
u. Undtagelser til naborettigheder	202
<i>H. Varighed</i>	203
1. De egentlige ophavsrettigheder	203
2. Naborettigheder	205
3. Overgangsbestemmelser	206
4. Evigtvarende rettigheder	207
<i>I. Tekniske foranstaltninger m.v.</i>	208
Kapitel III. Patentret	213
<i>A. Retsgrundlaget</i>	214
1. Reglerne	214
a. Patentloven	214
b. International patentret	216
2. Retsanvendelse	219
<i>B. Retserhvervelsen</i>	220
1. Almene principper	220
2. Patentansøgning	222
a. Dansk patentansøgning	223
i. Ansøgningen	223
ii. Ansøgningsdag, prøvning og meddelelse	227
b. International patentansøgning	229
c. Europæisk patentansøgning	230

3. Ansøgningsstrategi	233
4. Patentrådgivning	234
5. Patentstrategi: Alternative muligheder	236
a. Brugsmodebeskyttelse og patentprofylakse	236
b. Erhvervshemmeligheder og know-how	237
C. Beskyttelsens objekt	240
1. Patentlovens opfindelsesbegreb	240
a. Den tekniske emneverden	241
b. »Nyskabelse«	242
c. Industriel udnyttelse	245
d. Beskrivelighed og reproducerbarhed	246
2. Lovbestemte undtagelser og særområder	248
a. Computerprogrammer og forretningsmetoder	248
b. Kemiske forbindelser	254
c. Lægemidler	258
d. Fremgangsmåder til kirurgisk eller terapeutisk behandling m.v.	261
e. Næringsmidler	263
f. Biologisk materiale herunder gener	264
i. Menneskelige gener m.v.	267
ii. Planter, dyr og mikrobiologi	269
g. Plantesorter: Forædlingsrettigheder	270
h. Etik, sædelighed og offentlig orden	272
3. Nyhedskravet	276
a. Almene principper	276
i. »First to file«-princippet	280
b. Konventionsprioritet	282
4. Opfindeshøjde	283
D. Beskyttelsens subjekt	288
1. Opfinderretten	288
2. Rettighedernes overførlighed	289
3. Arbejdstageres opfindelser	290
a. Lov om arbejdstageres opfindelser	290
b. Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner	293
E. Beskyttelsens indhold	297
1. Eneretten	297
a. Produktpatent	300
b. Fremgangsmådepatent	302
c. Indirekte produktbeskyttelse	303
d. Middelbare indgreb	304

F. Krænkesspørgsmålet	304
1. Almene principper: Patentkravslæren	304
2. Fortolkning af patentkrav og fastlæggelse af beskyttelsens omfang	306
a. Ækvivalensprincippet	309
b. Eksempler	312
G. Indskrænkninger	316
1. Alment	316
2. Indskrænkningerne i PTL § 3, stk. 3	316
a. Privat brug	316
b. Konsumtion	317
c. Forsøg	321
d. Markedsføringstilladelse	323
e. Apoteker	324
3. International samfærdsel	324
4. Forbenyttelsesret	325
5. Tvangslicens	326
a. Almindelige betingelser	326
b. Tvangslicenstilfældene	328
c. TRIPS: Artikel 31 og Doha-aftalen	331
H. Varighed m.v.	332
1. Gyldighedstiden for patenter	332
a. Supplerende beskyttelsescertifikat (»SPC«)	333
2. Årsgebyrer og bortfald	335
3. Ugylldighed og administrativ omprøvning	336
Kapitel IV. Brugsmødelier	343
A. Retsgrundlaget	344
1. Brugsmødelloven	344
2. International brugsmødelret	345
3. Ansøgningsstrategi	346
B. Retserhvervelsen	347
1. Almene principper: Formel prøvning	347
2. Brugsmødelansøgningen	348
C. Beskyttelsens objekt	350
1. »Frembringelser«	350
2. Undtagelser og særområder	351
3. Nyhed og frembringelseshøjde	352
D. Beskyttelsens subjekt	355
E. Beskyttelsens indhold	355

<i>F. Krænkelsspørgsmålet</i>	355
<i>G. Indskrænkninger, tvangslicens m.v.</i>	358
<i>H. Varighed m.v.</i>	358
1. Varighed og genoprettelse	358
2. Ugyldighed og administrativ prøvning	359
Kapitel V. Designret	361
<i>A. Retsgrundlaget</i>	361
1. Regelværket	361
2. Den historiske udvikling og erfaringerne	363
3. Forholdet til den øvrige immaterialret: Kumulation	365
<i>B. Retserhvervelsen</i>	366
1. Dansk designregistrering og DesDoc	367
2. Registreret EU-design	368
3. Ikke-registreret EU-design	369
<i>C. Beskyttelsens objekt</i>	370
1. »Design«	370
2. Beskyttelsesforudsætningerne	372
a. Nyhedskravet	372
b. Individuel karakter	374
c. Undtagelser og særområder	376
i. »Bestemt af produktets tekniske funktion«	376
ii. »Must fit«	378
iii. »Offentlig orden eller sædelighed«	379
iv. Særligt om reservedele, »must match« m.v.	379
<i>D. Beskyttelsens subjekt</i>	381
1. »Designeren«	381
2. Ansattes designret	381
<i>E. Beskyttelsens indhold</i>	383
<i>F. Krænkelsspørgsmålet</i>	383
<i>G. Indskrænkninger</i>	385
<i>H. Varighed og ophør i øvrigt</i>	386
<i>I. Retsbeskyttelse af halvlederprodukters udformning</i>	388
Kapitel VI. Varemærkeret	391
<i>A. Retsgrundlaget</i>	391
1. Varemærkeloven m.v.	392
2. EU-varemærkeretten	393

3. International varemærkeret	395
a. Pariserkonventionen	395
b. TRIPS	396
c. Trademark Law Treaty m.v.	396
d. Nice-Arrangementet	397
e. Madrid-Arrangementet og -Protokollen	397
f. »Varemærketyveri« (VML § 15, stk. 3, nr. 3)	398
<i>B. Retserhvervelsen</i>	399
1. Almene principper: Registrering og ibrugtagning	399
2. Stiftelse af varemærkeret	401
a. Dansk registrering	401
i. Ansøgning	402
ii. Prøvning: Absolutte og relative registreringshindringer	403
iii. Registrering, offentliggørelse og indsigelse	404
iv. Ankenævnet og domstolsprøvelse	404
b. Ibrugtagning i Danmark	405
c. EU-registrering (Forordningen)	406
i. Ansøgning	406
ii. Prøvning: Absolutte og relative registreringshindringer	407
iii. Registrering, indsigelse m.v.	408
iv. Retsvirkningerne af en EU-registrering, ophør m.v.	409
d. International registrering (Madrid)	410
<i>C. Beskyttelsens objekt</i>	412
1. Alment: Varemærkets funktioner	412
2. »Varemærker«	414
a. »Tegn« som kan »gengives grafisk«	414
i. Særligt om duft-, smags- og lydmærker	415
ii. De enkelte mærketyper	417
b. Særprægskravet	422
i. Alment	422
ii. Særprægsbedømmelsen	423
iii. Indarbejdelse	428
c. Undtagelsen i VML § 2, stk. 2	429
d. Adkomst m.v. (VML § 14)	433
<i>D. Beskyttelsens subjekt</i>	436
1. Ansatte og agenter	436
2. Overførelse af varemærkeret	437
a. Overdragelse ved aftale: »Løs« overdragelse	438
b. Licensaftaler	438
c. Pantsætning, arv m.v.	440

<i>E. Beskyttelsens indhold</i>	441
1. »Erhvervsmæssig brug« af mærket som kendetegn	441
a. Privat brug	442
i. »Hadesider«, parodier m.v.	443
b. Brugen af mærket som kendetegn	445
i. Udsmykning og informationsbrug	445
ii. Særligt om internettet: AdWords, metatagging, auktions-sites, »virtual worlds« m.v.	447
iii. De-branding m.v.	450
<i>F. Krænkesspørgsmålet</i>	451
1. Forvekslingsprincippet	452
a. Almene spørgsmål	452
b. Den historiske udvikling	453
c. Helhedsbedømmelsen og produktreglen	455
d. Forvekslingsbedømmelsen i praksis	456
i. Nærmere om mærke-lighedsbedømmelsen	456
ii. Nærmere om varelighedsbedømmelsen	464
iii. Vareklasser og brug	465
2. »Velkendte varemærker«	466
a. Almene principper	466
b. »Velkendt her i landet«	468
c. »Utilbørlig udnyttelse« eller »skade«	470
<i>G. Indskrænkninger</i>	473
1. Alment	473
2. Konsumtion	473
a. Alment: Parallelimport	473
b. Det regionale princip	476
c. Konsumtionens indtræden	481
i. »Samtykke« og »markedsføring«	481
ii. Bevisspørgsmål	483
d. Konsumtionens indhold og omfang	484
i. Parallelimportørens videresalg m.v.	484
ii. Ompakning o.lign.	486
e. Undtagelser – VML § 6, stk. 2	489
3. Indskrænkningerne i VML § 5	490
a. Eget navn og adresse	490
b. Angivelser vedr. varens art m.v.	491
c. Angivelser vedr. varens anvendelse	491
d. Andre tilfælde. Sammenlignende reklame	494

<i>H. Varighed og ophør i øvrigt</i>	495
1. Varighed	495
2. Oprindelige mangler	496
3. Efterfølgende forhold	496
a. Brugspligt	496
b. Degeneration	500
c. Vildledning	503
<i>I. Andre regler om beskyttelse af forretningskendetegn og om registrering og brug af domænenavne</i>	504
1. Markedsføringslovens § 18: »Kendetegnsrettens generalklausul«	504
2. Selskabsnavne	504
3. Personnavne	507
4. Fællesmærker	508
5. Geografiske betegnelser m.v.	509
6. Særligt om domænenavne	511
a. Alment	511
b. Varemærker og domænenavne	512
c. ».dk«: Domæneloven og Klagenævnet for Domænenavne	515
d. ».com« m.v. og ».eu«	517

Kapitel VII. Immaterialretlige kontraktsforhold

<i>A. Almene principper</i>	519
1. Indledning	519
2. Fortolkningsspørgsmål m.v.	520
3. Parternes biforpligtelser, loyalitetspligt m.v.	522
4. Videreoverdragelse af rettigheder	524
5. Internationale kontraktsforhold	524
<i>B. Fuldstændige overdragelser</i>	527
1. Eksemplaroverdragelser og rettighedsoverdragelser	527
2. Faktiske mangler	528
3. Retlige mangler	529
<i>C. Partielle overdragelser</i>	530
1. Forlagskontrakter	530
a. Forfatterens pligter	532
b. Forlagets pligter	533
2. Filmkontrakter	535
a. Rettighedsspørgsmål ved filmproduktion	537
3. Licensaftaler	541
a. Indledning	541
b. Konkurrenceretlige spørgsmål	544

i. Licensaftaler	544
ii. Forbudet mod misbrug af dominerende position	546
c. Licensgivers pligter	548
d. Licensstagerens pligter	549
D. <i>Open source, Creative commons m.v.</i>	550
Kapitel VIII. Retshåndhævelse	553
A. <i>Lovgrundlaget og de almene problemer</i>	553
1. Sanktionerne	553
2. Domstolsordningen i Danmark	555
3. Værneting og lovvalg i internationale krænkelssager	558
a. Værneting	558
b. Lovvalg	560
B. <i>Bevis</i>	562
1. Alment: Bevisproblemet	562
2. Bevissikring: RPL kap. 57 a	563
3. Oplysningspligt: RPL kap. 29 a	565
C. <i>Forbud</i>	566
1. Forbudssag	566
2. Justifikationssag m.v.	569
D. <i>Straf</i>	569
1. Alment	569
2. Straf for immaterialretskrænkelser	571
E. <i>Erstatning m.v.</i>	572
1. Alment	572
2. Rimeligt vederlag for udnyttelse	573
3. Erstatning for den yderligere skade	576
a. Alment	576
b. Erstatningsudmålingen	577
i. Afsætningstab	578
ii. Krænkerens uberettigede fortjeneste	579
iii. Markedsforstyrrelse	580
iv. Interne tab	581
c. Andre spørgsmål	581
4. Godtgørelse for ikke-økonomisk skade	582
F. <i>Korrigerende foranstaltninger</i>	583
G. <i>Offentliggørelse af domme</i>	584
H. <i>Toldforordningen</i>	584
I. <i>Særligt om internetdomænenavne</i>	587
J. <i>Hvem er ansvarlig for immaterialretskrænkelser?</i>	587

1. Ansvarsgrundlaget	587
2. Særligt om mellemænd på internettet	589
Domsregister	593
Lov- og paragrafregister	605
Stikordsregister	609

Forord til 1. udgave

Denne bog er baseret på Mogens Kockvedgaards »Lærebog i Immaterialret«, som udkom i sin sidste (7.) udgave i 2005 ved Jens Schovsbo. Der er i forhold til Lærebogen foretaget en hel del tekstmæssige og (mindre) strukturelle ændringer, men læseren vil utvivlsomt opfatte et nært slægtskab mellem de to værker. Vores arbejde med bogen har på denne måde bevist den styrke og klarhed, som kendetegnede Lærebogen på samme måde som Kockvedgaards øvrige værker og har derved bekræftet omfanget af det tab, som immaterialretten led ved Kockvedgaards alt for tidlige bortgang i 2003.

Det er efter aftale med Kockvedgaard, at han ikke er anført som medforfatter til nærværende bog. Når vi har valgt også at give bogen en ny titel, skyldes det desuden et ønske om at markere, at der er tale om et i forhold til Lærebogen nyt og selvstændigt værk, som bør bedømmes på sine egne præmisser.

Bogens formål er i øvrigt uforandret: Det er dens hovedformål at tjene som lærebog i kursusfaget immaterialret ved Københavns Universitet. Bogen er endvidere skrevet med henblik på også at kunne fungere som et første opslagaværk for praktikere m.v., som fortsat vil kunne finde henvisninger til dansk og udenlandsk litteratur, baggrundsinformationer og relevant udenlandsk retspraksis m.v.

Vi har fordelt arbejdet mellem os på den måde, at Jens Schovsbo har været hovedansvarlig for kapitlerne om patent-, brugsmode-, design- og varemærkeret og Morten Rosenmeier for kapitlet om ophavsret. Vi indestår naturligvis begge fuldt og helt for hele bogen og påtager os solidarisk ansvaret for fejl og mangler – og evt. ros.

Stipendiat, cand.jur. Clement Salung Petersen har ydet væsentlige bidrag til kapitlet om retshåndhævelse, og advokat Nicolai Lindgreen har med stor ildhu og omhyggelighed gennemlæst og kommenteret det patentretlige kapitel. For denne store hjælp takker vi. Tak også til stud.jur. Caroline Thufason, som har udarbejdet registrene.

Bogen er ført ajour indtil november 2007.

Studiegaarden i december 2007

JS og MR

Forord til 2. udgave

Med denne udgave har vi revideret bogen væsentligt, ikke mindst hvad angår sproget. Desuden er den ført ajour indtil oktober 2010. Vi har fordelt arbejdet mellem os på samme måde som sidst. Jens Schovsbo, der er professor i immaterialret, har været ansvarlig for kapitlerne om patent-, brugsmode-, design- og varemærkeret. Morten Rosenmeier, der er professor i ophavsret, har taget sig kærligt af kapitlet om det. De resterende kapitler I, VII og VIII har vi begge bidraget til.

Vi har fået god hjælp fra vores kolleger i Center for Informations- og Innovationsret (CIIR) ved Københavns Universitet. Adjunkt, ph.d. Clement Salung Petersen har øst af sin viden om håndhævelse af immaterialrettigheder, til gavn især for kapitel VIII. Og advokat, ph.d.-stipendiat, Torsten Bjørn Larsen har hjulpet os med den internationale privatret. Også advokat Knud Wallberg og professor, dr.jur. Thomas Riis og adjungeret professor, lic.jur. Jørgen Blomqvist, CIIR, er kommet med fine kommentarer og forslag. Det siger vi varmt tak for. Vi siger også varmt tak til stud.jur. Paula Grønlund, som har hjulpet med registrene.

Til de studerende, der skal læse efter bogen, anbefaler vi, at de supplerer den med Morten Rosenmeiers »Introduktion til immaterialret«. Det er tanken, at den skal give dem et overordnet overblik. Detaljerne, og den store forståelse, får de i den bog her.

Studiegården i december 2010

JS og MR

KAPITEL I

Immaterielrettens udvikling og grundstruktur

A. Retsområdets afgrænsning og terminologi

Den immaterialretlige regulering har til formål at fremme innovation og kreativitet i samfundet og at bidrage til en fair konkurrence. Immaterielrettens primære virkemiddel er en *eneret*, som tildeles en rettighedshaver inden for områderne for litteratur og kunst, videnskab og teknik, industriel formgivning og design og varemærker. Eneretten sætter rettighedshaveren i stand til at forhindre, at andre udnytter deres »værker«, »opfindelser« m.v. Rettighedshaverne kan give eneretten videre til andre, f.eks. hvis en ophavsmand overdrager sin ophavsret til et forlag, eller hvis en opfinder sælger sin patentret til et firma. På den måde gør man det lettere at tjene penge på opfindelser, varemærker m.m., både for dem, der skaber dem, og de, der får retten overdraget til sig. Man giver dem en slags begrænset »monopol« på markedet. Og på den måde håber man bl.a. igen at skabe et incitament, der skal gøre det ekstra lukrativt for fremtidige rettighedshavere at lave fremtidige værker, opfindelser, varemærker m.m. Dette er til gavn for samfundet, fordi nyskabelser inden for disse områder tit er kostbare at frembringe men billige at kopiere. Uden en eneret ville der derfor ikke blive produceret så mange værker og opfindelser, som det moderne samfunds borgere behøver brug for at blive underholdt og oplyst og f.eks. helbredt for farlige sygdomme.

Den immaterialretlige eneret kræver i et samfund, der bekender sig til markedsøkonomien, en særlig begrundelse og lovhjemmel. Den sidstnævnte er givet med de immaterialretlige love, det vil primært sige loven om *ophavsret* til litterære og kunstneriske værker (OPHL), *patentloven* (PTL), *brugsmodelloven* (BML), *designloven* (DSL) og *varemærkeloven* (VML). De nævnte love har en række strukturelle fællestræk – bl.a. *eneretskonstruktionen* – og også en række praktiske berøringsflader. De adskiller sig fra hinanden ved i princippet at have hver sin *emneverden*, eksempelvis kunst i op-